

KAIP AUSTRIJOS ŪKININKAS IKŪRĖ DIDŽIAUSIĄ PASAULYJE ROLSROISŲ MUZIEJŲ

„Sėkmę lėmė šeimos palaikymas ir neblėstanti idėja“, – sako galantiškas žilaplaukis Francas Vonieris, dėl savo aistros senoviniams automobiliams ne kartą nukeliavęs į tolimus pasaulio kraštus ir per penkis dešimtmečius surinkęs didžiausią pasaulyje rolsroisų kolekciją. Pasak Franco, norint įgyvendinti svajonę, svarbiausia niekada jos nepaleisti. Anksčiau žmonės tik mandagiai nusišypsodavo, kai jis prasitardavo norįs atidaryti rolsroisų muziejų, o dabar patys ateina pasižiūrėti to, kuo netikėjo.

Autorė Kristina Stalnionytė
Nuotraukos autorės

ISPŪDINGA KOLEKCIJA

Franco rolsroisų kolekcija eksponuojama ekstravagantiškame trijų aukštų name, stoviniame Dornbirno priemiestyje Gütle, penki kilometrai nuo miesto centro. Šiame name kadaise veikė tekstilės fabrikas, o dabar 4 tūkst. kvadratinių metrų plote rikiuojasi prabangūs žvilgantys automobiliai,

originalios jų dalys ir priedai, iškylių krepšiai, lagaminai, paveikslai. Per penkis dešimtmečius kolekcija buvo papildyta daugiau nei tūkstančiu su rolsroisais susijusių eksponatų.

Vos įžengus pro duris vaizdas pritrenkia: vienas šalia kito eilėmis sustatyti prabangūs senoviniai automobiliai, salės galo per stogus nematyti. Viena, dvi, trys, penkios eilės, į toį nusidriekia virtualios automobilių

nosiu su blizgančia moters skulptūrėle. Čia galima pasigrožėti rolsroisais, priklausiusiais karaliui Jurgiui V, karaliui Edvardui VIII, karalienei motinai Elžbietai. Garbingoje vietoje stovi ir asmeninis Frederiko Henrio Roiso automobilis.

Kiekvienas gražuolis lankytojams pasakoja savo istoriją. Ar įmanoma abejingai praeiti pro princo Ali Khano ir aktorės Ritos Heivort 1932 m. sportinį *Phantom II*, pro baltą

Arabijos Lorenso 1927 m. *Phantom I*, pro mėlyną kapitono sero Malkolmo Kempbelo 1933 m. *Phantom II*, pro paradinį neperšaujamą Ispanijos diktatoriaus Franko 1927 m. *Phantom I*? Pastarasis, visų užmirštas, tris dešimtmečius laukė Ispanijos ūkininko daržinėje, kol Francas jį išgelbės; o štai dėl karalienės motinos 1936 m. *Phantom III* teko derėtis šešiolika metų.

Yra ir kitokių istorijų. Čia stovi 1934 m. *Phantom II*, kuriuo kadaise buvo gabenama deimantų kontrabanda. Deimantų pirkliui priklausęs rolsroisas turi penkias užmaskuotas talpyklas, kuriose būdavo slepiami brangakmeniai. Tris slaptavietes Vonieriai surado, deja, visas tuščias. Dar dvi slaptavietės nerastos iki šiol.

GYVAS MUZIEJUS

Kiek rolsroisų stovi Vonierių šeimai priklausančiame muziejuje, tiksliai nežino nei Francas, nei muziejumi besirūpinantys trys Franco sūnūs. Aišku tik tiek, kad rolsroisų jau per septyniasdešimt. Suskaičiuoti tikrai sunku, nes muziejus gyvas, t. y. automobiliai nepriekaištingos būklės, sutepti, jais galima važiuoti. Vieną dieną į gatves išvažiuoja vieni, kitą – kiti. Norinčiųjų pasivažinti netrūksta: vestuvės, šventės, išvykos, renginiai. Viešėdami Dornbirne jūs irgi galite į muziejų atvykti žvilgančiu tarpukario rolsroisu –

FRANCAS JUOKAUJA, KAD JO SŪNUS JOHANAS VOS GIMĘS JAU TURĖJO ROLSROISĄ... SAVO MIEGAMAJAME. KAD ĮVARYTŲ AUTOMOBILĮ Į SŪNAUS KAMBARĮ, FRANCAS TURĖJO IŠGRIAUTI NAMO SIENĄ. ĮVARĖS AUTOMOBILĮ, SIENĄ VĒL UŽMŪRIJO.

vairuotojas jus paims iš ten, kur pasakysite. Toks malonumas su trumpu pasivažinėjimu po miestą keturiems žmonėms kainuoja 120 eurų.

Muziejus gyvas ir dėl to, kad jame veikia rolsroisų restauravimo dirbtuvės. Čia atgabenti seni rolsroisai apžiūrimi, išstudijuojami, įvertinami, o po kurio laiko Franco sūnūs grąžina juos į gyvenimą. Tiesą sakant, Franco kelias muziejaus link ir prasidėjo nuo dirbtuvių. Jam dar nebuvo dvidešimties, kai suprato, kad automobiliai – ateitis. Įkvėptas šios minties, Alpių ūkininko sūnus leidosi į kelionę po Britaniją ir Šveicariją, kur padirbėdavo taisydamas automobilius. Jis įsiprašydavo tik į tas dirbtuves, kurių meistrai ką nors išmanė apie rolsroisus.

Pasisėmęs žinių iš meistrų, keliadavo toliau.

VAIKYSTĖ SU ROLLS-ROYCE

Senovinis automobilis padėjo Francui sutikti ir savo žmoną Hildę. Šis įvykis ir žmonos padrašinimas dar labiau pastūmėjo jį svajonės link. Grįžęs iš kelionių Francas 1969 m. atidarė senovinių automobilių dalių restauravimo dirbtuves, kuriose netrukus atsirado iš Amerikos atgabentas rolsroisas. Automobilis nevažiavo, o Francas galėjo gražinti jam gyvybę. Jis taip ir padarė.

Netrukus Francas tapo ne tik Austrijoje, bet ir visoje Europoje žinomu rolsroisų

meistru. Prabangių automobilių šeimininkai jo paslaugų eilėje laukdavo metus ar porą. O Francas dirbo ir taupė pinigus rolsroisams. Pirkto visus, kokie tik pakliūdavo į akiratį, ir įvairios būklės. Tiesa, jį domino tik tarpukario automobiliai. Pasak Franco, tuomet viskas buvo konstruojama rankomis, o pokariu pradėta masinė gamyba. Vos išgirdęs apie kur nors pravažiavusį ar sename garaže bent akies krašteliu matytą rolsroisą, Francas šukuodavo tos apylinkės gatves, kol jį aptikdavo. Suradęs šeimininką, rolsroisą nupirkdavo arba užsisakydavo ateičiai.

Rolsroisų kolekcija vis didėjo, o ploto austro namuose mažėjo. Francas juokauja, kad jo sūnus Johanas vos gimęs jau turėjo rolsroisą... savo miegamajame. Kad įvartytų automobilį į sūnaus kambarį, Francas turėjo išgriauti namo sieną. Įvaręs automobilį, sieną vėl užmūrijo. Taip Johanas ir rolsroisas kartu gyveno dvidešimt metų. Automobilį išvarant teko antrą kartą griauti sieną ir pastatyti rampą.

YPATINGAS DĖMESYS

Muziejuje išrikiuota tarpukario rolsroisų kolekcija taip skrupulingai prižiūrima, kad nenuostabu, jog dauguma automobilių tebėra ypač geros būklės. Čia galima išsvysti ir milijoną kilometrų nuvažiavusių rolsroisų. Ne vienas eksponatas vis dar važiuoja 100–120 kilometrų per valandą greičiu.

Pasak Franco, koks rolsroisų galingumas, klausti nevalia. Originaliuose dokumentuose įrašyta – *power sufficient*, o tai reiškia – *pakankamai galingas*.

Anuomet rolsroisus turėjo tik labai turtingi žmonės. Įsigyti tokį automobilį ir pasisamdyti vairuotoją reikėdavo prieš trejus metus iki pradėdant važinėti. Tiek laiko trukdavo vairavimo, automobilio priežiūros ir remonto kursai, kuriuos privalėjo apmokėti rolsroiso šeimininkas. Juk šis prabangus automobilis turėjo būti nepriekaištingos būklės, o tai – vairuotojo atsakomybė.

Tarpukariu gatvėmis važinėjančiais rolsroisais galėdavo grožėtis it meno kūriniai – kiekvienas buvo nuo kitoks. Kadangi *Rolls-Royce* kompanija pagamindavo tik važiuoklę, o viršutinę dalį pagal individualius užsakymus kurdavo kariatų meistrai, pirmieji automobiliai priminė kariatas. Pagal užsakovo skonį ir poreikius bei automobilio paskirtį, rolsroisai akivaizdžiai skyrėsi vienas nuo kito. Pavyzdžiui, sportinis *Phantom III* modelis buvo aptakių formų, o jo Ekstazės dvasia – ne stovinti, bet klūpinti.

RANKŲ DARBAS

Francas su sūnumis ieško rolsroisų visame pasaulyje, dėl jų važiuoja net į kitus žemynus. Kolekcinkai išduoda, kad tokių automobilių beveik nelikę, todėl juos surasti sunku, o dar

sunkiau – nusipirkti. Blogiausia, jei rolsroisais priklauso ne privačiam asmeniui, o valstybei. Vonierių svajonė – nusipirkti Leninui priklausiusį rolsroisą, vietoj priekinių ratų turintį slides, o gale apkaustytą grandinėmis. Vyrai žino, kur jis yra, tačiau sandoris beveik neįmanomas – šis automobilis priklauso Rusijos vyriausybei.

Rolsroisų muziejaus dirbtuvėse galima išvysti, kaip Franco sūnūs Johanas, Ferdinandas ir Bernardas tvarko automobilius. Pasak jų, 95 proc. trūkstantų dalių tenka restauruoti arba pagaminti pagal senovinius pavyzdžius, nes originalių jau nebusipirksi. Kartais automobiliai būna perdirbti, pavyzdžiui, iš sportinio į karinį. Kad atgautų buvusią tikrąją formą, broliai perdaro juos iš naujo pagal originalius brėžinius.

Vaikštinėjant po rolsroisų pasaulį diena prabėga nepastebimai. Praalkus čia galima išgerti arbatos, papietauti automobilių apsuptyje. Bilietas į muziejų suaugusiajam kainuoja 9 eurus. Norintieji gali užsisakyti ir ypatingą valandos trukmės ekskursiją po muziejų su rolsroisų ekspertu. Toks turas su apsilankymu rolsroisų restauravimo dirbtuvėse grupei žmonių kainuoja 150 eurų. Standartinė ekskursija po muziejų atsies 100 eurų. Rolsroisų muziejaus adresas: Gutle 11a, A-6850 Dornbirn, www.rolls-royce-museum.at ■

VONIERIŲ SVAJONĖ – NUSIPIRKTI LENINUI PRIKLAUSIUSĮ ROLLSROISĄ, VIETOJ PRIEKINIŲ RATŲ TURINTĮ SLIDES, O GALE APKAUSTYTĄ GRANDINĖMIS. VYRAI ŽINO, KUR JIS YRA, TAČIAU SANDORIS BEVEIK NEĮMANOMAS – ŠIS AUTOMOBILIS PRIKLAUSO RUSIJOS VYRIAUSYBEI.